

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI KASBIY TAYYORLASHDA AXBOROT TA'LIMINI LOYIHALASHDAGI TAJIRIBALAR

Sharipova Z.Sh.

Toshkent amaliy fanlar universiteti Informatika kafedra o'qituvchisi.

zulfiyasharipova35@gmail.com

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7927978>

ARTICLE INFO

Received: 01st April 2023

Accepted: 14th April 2023

Online: 25th April 2023

KEY WORDS

O'quv muhiti, boshlang'ich ta'lim, o'qitish amaliyoti, talaba o'qituvchi.

ABSTRACT

Maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda axborot ta'limini loyihalashdagi tajriba o'tkazildi bunda Toshkent amaliy fanlar universitetining Pedagogika fakultetida 1-kursda tahsil olayotgan 45 nafar talaba va 2-kursdagi 45 nafar talabalar qamrab oldi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, qoniqarli. O'qishning axborot ta'lim muhitini loyihalash bo'yicha mashg'ulotlardan so'ng munosabatlarning mustahkamligi oshdi. 1-2 kurs talabalari ko'proq ta'lim muhiti elementlari bilan ishladilar.

Natijalar ta'lim muhitini nafaqat ta'limning norasmiy "foni" sifatida, balki ta'lim imkoniyatlariga ega bo'lgan murakkab elementlar sifatida qabul qilish tendentsiyasining ortib borayotganini tasdiqladi.

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchisini axborot ta'lim muhitini loyihalashga maktablarda ta'lim va ta'limning umumiy maqsadi hozirgi boshlang'ich sinf fanlarini o'qitishdagi zamonaviy tushunchalarni axboriy qarashlarni yangicha dasturlarni o'rganish va bilim saviyani zamonaviylashtirishda kelajakdagi hayot va mehnatga tayyorlash zarurligi haqida dunyo, olimlarni qarashlarini va tahlili ko'rish mumkin. Bunga Toshkent amaliy fanlar universitetida olib borilayotgan tajribalarda ko'rish mumkin.

Tajriba maqsad: o'qitish dasturida o'quvchilarni umumiy didaktikaning o'quv muhiti haqidagi nazariy bilimlari va uning fanlarni o'qitishda qo'llanilishi va o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish va axborot ta'lim muhitini kasb tayyorgarligida muhim o'rni egaligini tahlillarda ko'rish edi.

Tajribaviy tadqiqot "Ta'limda axborot texnologiyalar, filologiya va pedagogika" fanlarni o'qitishda ta'lim muhiti tadqiqotining bir qismi bo'lib, u quyidagilarga yo'naltirilgan:

- Bo'lajak o'qituvchilar tahsil oladigan universitetning ta'lim muhiti
- Boshlang'ich maktabning o'quv muhiti, bu erda bo'lajak o'qituvchilar o'zlarining pedagogik tayyorgarliklarini amalga oshiradilar.

Ushbu tadqiqot qisman quyidagilarni aniqlashga qaratilgan:

1. Talabalarining universitet auditoriyalari va auditoriyadan tashqari ta'lim salohiyatini kuzatish va aniqlash qobiliyati;

2. Talabalarning mikrota'limni amalga oshirish uchun universitet ta'lim muhitidan foydalanish qobiliyati;
3. O'quvchilarning o'z darslarini loyihalash va amalga oshirish uchun boshlang'ich sinf xonalari va sinfdan tashqarida o'quv salohiyatini kuzatish va aniqlash qobiliyati;
4. O'quvchilarning boshlang'ich maktab ta'lim muhitidan dars jarayoni uchun foydalana olish qobiliyati;
5. Ta'lim muhiti haqidagi nazariy bilimlar bilan uning "Ta'limda axborot texnologiyalar, filologiya va pedagogika" fanlarini o'qitishda qo'llanilishi o'rtasida boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari amaliyotida qo'llanilishi o'rtasida bog'liqlik mavjudligi.

Tajriba tadqiqoti Toshkent amaliy fanlar universitetining Pedagogika fakultetida 1-kursda tahsil olayotgan 45 nafar talaba va 2-kursda 45 nafar talabalar qamrab oldi. Ma'lumotlar 2023 yil fevral oyida olingan. Kuzatish, kontent tahlili va tavsiflovchi statistik ma'lumotlardan foydalanilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, 1-2 kursida axborot ta'lim muhitini loyihalash bo'yicha mashg'ulotlardan so'ng munosabatlarning mustahkamligi oshdi. Talabalar ko'proq ta'lim muhiti elementlari bilan ishladilar.

Tajribada kuzatish tahlilini o'z ichiga olgan va tavsifiy statistik ma'lumotlardan foydalanildi.

Kuzatilgan omillarning o'quvchilarning kasbiy o'qituvchi malakasining rivojlanish darajasiga bog'liqligi bo'yicha 1 dan 10 ballgacha bo'lgan shkala asosida baholandi. Agar talaba ta'lim muhitidan foydalangan bo'lsa, uning balli <4 oralig'ida edi. ; 10>, aks holda 0 ball.

Tajribali tadqiqot natijalarini quyidagi nuqtalarda tavsiflash mumkin:

1. Umumiy TAT fanidan olingan bilim va ko'nikmalar talabaning o'quv faoliyati davomida ta'lim muhitidan foydalanishning boshlang'ich nuqtasi edi. O'rganishning 1-oyida talabalar undan ko'p foydalanmaganligi ko'rsatilgan. TAT, filologiya va pedagogika didaktikasi bosqichma-bosqich kiritilgachgina uni samarali idrok etish va o'qitish jarayonida undan foydalana boshladilar. Demak, fanlarda talabalar e'tiborini turli ta'lim muhitini ularning o'quv faoliyatiga ko'proq integratsiyalash imkoniyatlariga qaratish zarur bo'ladi.
2. Boshqa predmet didaktikasining boshlanishi bilan umumiy didaktikaning ta'siri kamayadi. 1-oyda erishilgan natijalarni hisobga olsak, ushbu fanlarga maqsadli aralashuv mashqlarining kiritilishi talabalarga 2-oyda bir oz yaxshi natijalarga erishishga yordam berdi.
3. Talabalarning ta'lim muhiti haqidagi nazariy bilimlari va uni o'quv amaliyotida qo'llash o'rtasidagi bog'liqlik mavjud, ammo u 1-kurs davomida ko'rsatilgandek, ancha zaifdir. Mavzular didaktikasida olingan bilim va ko'nikmalarni qo'llash orqali munosabatlar biroz mustahkamlandi. Auditoriyada ta'lim muhitidan foydalangan o'quvchilar uni ta'lim vositalarining manbai sifatida idrok etish qobiliyatini ko'rsatdilar.
4. Talabalar, hatto o'qishning yakuniy oylarida ham, asosan, sinf muhitiga e'tibor qaratdilar. O'qitish jarayonining barcha sub'ektlari keyinchalik bu masalaga faol e'tibor qaratadilar.

TAF universitetining Pedagogik fakultetida amalga oshirilgan tajriba-sinov tadqiqotida talabalarning o'quv amaliyoti davomida ta'lim muhitini kuzatish, aniqlash va dars g'oyalari manbai sifatida foydalanish qobiliyati ko'tarilgan holda idrok etish qobiliyati ekanligini ko'rsatdi.

Talabalarining yaratilayotgan kompetensiyasi magistratura bosqichidagi o'quv rejasining imkoniyatlari (vaqt va mazmun bo'yicha) bilan belgilanadi. Tajriba muhitining natijasi sifatida, talabalar o'zlarining avtonom original yondashuvlarini ko'rsatdilar.

Ushbu tadqiqot keyingi yillar davomida boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari talabalari bilan olib boriladigan tadqiqot shaklida reja qilingan. Tekshirilayotgan tadqiqot usullari ushbu kengroq kontekstda ham qo'llaniladi. Maqsad, bir tomondan, bo'lajak o'qituvchilar tomonidan real hayot bilan bog'liq bo'lgan topshiriqlarni yaratishda ta'lim muhiti imkoniyatlaridan foydalanilishi, ikkinchi tomondan esa, bo'lajak o'qituvchilarning fanlar uchun mazmunli ta'lim muhitini yaratish.

References:

1. Mahmud Sobirovich Nishanov, & Ra'noxon Gulmirzayevna Alimqulova (2022). Bo'lajak Boshlang'ich Sinf O'qituvchilarining Kasbiy-Pedagogik Muloqotga Tayyorligini Shakllantirish. Scientific Progress, 3 (4), 546-550.
2. U. Yuldashev (2022). Informatika Fani Bo'lajak o'qituvchisining kasbiy kompetentligini oshirish metodikasi. Science And Innovation, 1 (B8), 343-346. Doi: 10.5281/Zenodo.7344791
3. Gabzdyl, J. 2016/09/29 Educational environment in a professional practice training of future teachers of primary school do - 10.5593/sgemsocial2016/b13/s03.035
4. Islomovich, I. T. (2021). Academic profession and university in the context of modern institutional reforms.
5. Исмоилов, Темурбек Исломович (2020) "PROBLEMS AND SOLUTIONS OF PUBLIC ACTIVITY OF UNORGANIZED YOUTH," Scientific Bulletin of Namangan State University: Vol. 2 : Iss. 10 , Article 42.